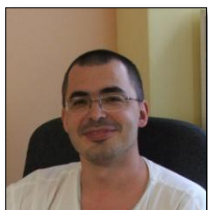

PREČO ZOSTÁVA CELIAKIA ČASTO NEDIAGNOSTIKOVANÁ?

Na otázky týkajúce sa intolerancie lepku odpovedá MUDr. Peter Tatarka, ktorý je lekárom na gastroenterologickej ambulancii vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou v Skalici. Špecializovaná ambulancia je zameraná na prevenciu, diagnostiku a liečbu chorôb tráviaceho ústrojenstva.

AKÉ SÚ PRÍZNAKY OCHORENIA?

U detí vo veku 6 až 24 mesiacov sa ochorenie prejavuje najčastejšie chronickými hnačkami, bolesťami alebo nafúknutým bruškom, zvýšenou plynatosťou, chudnutím, spomaleným rastom, nechutenstvom, vracaním, môže sa vyskytovať aj zápcha.

U dospelých sú častejšie mimočrevné ťažkosti. Skupinu kostrosvalových príznakov celiakie tvorí svalová slabosť, kŕče, osteoporóza, fraktúry, bolesti kostí. Ďalšími prejavmi celiakie môžu byť neurologické a psychiatrické ochorenia (neuropatia, epilepsia, depresia a iné), kožné problémy a afy. Na celiakiu môžu poukazovať aj laboratórne odchýlky v určitých parametroch (chudokrvnosť, trombocytóza, zvýšenie pečeneových testov). Opakované potraty a znížená reprodukčná schopnosť môžu byť taktiež spôsobené celiakiou. Celkové príznaky ochorenia sú nízka postava, strata hmotnosti, oneskorená puberta, únava a opuchy.

V AKOM VEKU SA ZAČÍNA CELIAKIA PREJAVOVAŤ?

Celiakia sa môže klinicky prejavovať v akomkoľvek veku. Vzhľadom na rôznorodé príznaky, ktoré sa netýkajú len tráviaceho traktu, sa často

na toto ochorenie zabúda a nezriedka ostáva dlho nediagnostikované.

JE POTREBNÉ K DIAGNOSTIKE OCHORENIA GASTROSKOPICKÉ VYŠETRENIE?

Celiakia sa diagnostikuje u pacienta s klinickými symptómami na základe kombinácie vyšetrenia krvi a biopptickej vzorky získanej z dvanástnika pri gastroskopickom vyšetrení. Mali by sa vylúčiť aj iné ochorenia podobné celiakii a po nasadení bezlepkovej diéty nastáva zväčša normalizácia hladín protilátok a aj ústup klinických ťažkostí. Bez gastroskopického vyšetrenia a následného histologického vyšetrenia biopptickej vzorky nie je možné nález uzavrieť ani predpísať bezlepkovú diétu. Celiakia je často klinicky bezpríznaková, čo sťažuje jej včasnú diagnostiku.

ČO ZNAMENÁ, AK MI LEKÁR DIAGNOSTIKOVAL CELIAKIU MARSH III?

Jedná sa o histologický záver. Celiakia má štyri štádia podľa Marsha. Marsh III znamená, že sa jedná o atrofiu sliznice tenkého čreva, teda sliznica čreva je už značne postihnutá. Po nasadení a prísnom dodržiavaní bezlepkovej diéty sa ale sliznica tenkého čreva môže buď úplne alebo čiastočne upraviť. Závisí to aj od dĺžky trvania ochorenia bez dodržiavania bezlepkovej diéty.

JE MOŽNÉ PREDÍŠŤ VZNIKU OCHORENIA?

Pri prevencii vzniku celiakie majú najväčší význam udalosti v prvých rokoch života dieťaťa (novorodenecký a dojčenský vek). Dojčenie má protektívny vplyv. Riziko vzniku celiakie sa znižuje u detí, ktoré boli dojčené a v dojčení treba pokračovať aj pri zavádzaní lepku do výživy dieťaťa. Lepok je vhodné zaviesť najskôr po ukončení 4.mesiaca a najneskôr do konca 7.mesiaca veku dieťaťa.

AKÁ JE LIEČBA CELIAKIE?

Jedinou možnosťou liečby celiakie je v súčasnosti striktné dodržiavanie bezlepkovej diéty. Lepok je prítomný okrem pečiva v mnohých ďalších potravinách, dochucovadlách, koreninách, emulgátoroch a pod. Preto je dôležité dôsledne sledovať zloženie všetkých potravín. Bezlepkové potraviny sú výrazne drahšie ako normálne potraviny. Niektoré sú ale čiastočne hrazené zo zdravotného poistenia.

LEKÁRI MI ZISTILI CELIAKIU, ALE JA NEMÁM ŽIADNE ŤAŽKOSTI. JE NUTNÉ DODRŽIAVAŤ BEZLEPKOVÚ DIÉTU AJ KEĎ SA CÍTIM DOBRE?

Diétu je nutné dodržiavať aj keď pacient momentálne nemá žiadne závažné príznaky. Dĺžka vystavenia sa lepku má u celiatika vplyv na jeho ďalšiu prognózu. Pri včasnej diagnostike a diéte je prognóza dobrá. Doba dožitia je rovnaká ako u bežnej populácie. Pacienti s aktívnym ochorením pri dlhodobom porušovaní bezlepkovej diéty majú vyššie

riziko predčasného úmrtia. Celiakia je totiž prekanceróza. Neliečené ochorenie môže viesť ku vzniku Non-Hodgkinových lymfómov a adenokarcinómom tenkého čreva. Preto aj asymptomatickí pacienti s celiakiou musia dodržiavať bezlepkovú diétu.

SOM CELIATIK, DIÉTU DODRŽIAVAM A TERAZ NEMÁM ŽIADNE PRÍZNAKY. MÁM CHODIŤ NIEKDE NA KONTROLY?

Všetci pacienti so stabilizovaným ochorením by mali byť raz za rok skontrolovaní v gastroenterologickej ambulancii. V Skalici sa ambulancia nachádza v hlavnej budove nemocnice v trakte urgentného príjmu. Prednostné vyšetrenie je spoplatnené sumou 9 EUR a telefonicky je možné sa objednať na č. 034/6969465. Kontrola spočíva v klinickom vyšetrení a kontrole základných laboratórnych parametrov a vyšetrení protilátok.